

- 4) ref.uz сайтынан ұлттық құндылықтар жайлы рефераттарды ізде.
- 5) haqida.uz сайтының поэзия бөліміне кіріп құрдастарын жазған Отан жайлы өлеңдерді тап және оны өзін дайындаған «Туған жерім – Өзбекстаным!» тақырыбындағы құжаттарға орналастыр.
- 6) google.uz сайтынан «Ташкенттің 2200 жылдығы» жайлы мәлімет ал.
- 7) ob-havo.uz сайтынан ертеңгі күннің ауа райы туралы мәлімет ал.

15-сабақ. ЭЛЕКТРОНДЫ ПОШТА

Интернет жүйесінің мүмкіндіктері тек сайттарда сақталған дайын мәліметтерді берумен шектелмейді. Ол мәтін жағдайында жедел ақпарат алмасу, яғни «сөйлесу» мен хат жіберу мүмкіндігін де береді.

Пошта жайлы

Сен пошта қызметімен жақсы танысың. Достарыңа хат жазғансың, олардан хат алғансың. Ол үшін жай ғана қағазға керекті мәтінді жазып, оны конвертке саласың. Жазған хатың сен қалаған жерге баруы үшін конверттің арнайы жеріне жай ғана мекен-жайды анық жазу керек. Конверттің «аузын» желімдеп, пошта құтысына тастайсың. Конвертте көрсетілген мекен-жай сен тұратын жерден қанша алыс немесе жақын екеніне қарап, хатың көздеген жерге жетіп баруы үшін бірнеше күннен аптаға дейін уақыт қажет. Хабарды өте жылдам жеткізу қажет болса, пошта қызметін пайдалануға болады. Ондай жағдайларда телефон арқылы хабарласу мүмкін. Бірақ телефон арқылы сурет, сызба, құжаттарды жібере алмайсың.

Интернет бұл проблеманы да оңай шешіп берді. Интернет жүйесінің бөлінбес бөлігі саналған электронды пошта жылдам жай поштаның орнын басуда. Өйткені электронды пошта арқылы жіберілген хабар әлемнің кез келген жеріне санаулы минутта жетіп барады. Қазір миллиондаған адамдар электронды пошта қызметін тиімді пайдалануда. Олардың саны күн сайын артып келеді.

Электронды пошта жай поштаның негізгі кемшілігі са-

налған жылдамдық проблемасын шешіп қана қоймай, мәтін, түрлі сызбалармен қатар дауысты және видео хабарлар жіберу мүмкіндігін де береді. Электронды поштаны пайдаланушылар электронды адреске ие, оны веб-бет адресінен оп-оңай ажыратуға болады: <пайдаланушының аты>@<пошта серверінің аты>. Электронды пошта адресіне сөзсіз «@» («коммерциялы. et» немесе басқаша аты «собачка») белгісі қатысады. Мысалы, rtm@uzsci.net.

Электронды пошта пайдаланушысы (абонент) болу үшін Интернет жүйесінде нақты электронды адресі бар «пошта құтысына» ие болу керек. Пошта құтысы – интернет жүйесіндегі арнайы сервер (провайдердің компьютері) дискінде сен үшін бөлінген орын. Саған электронды пошта арқылы жіберілген хабарлар, оларды қабылдап алғанша, осы құтыда сақталады. Пошта құтысы және электронды адреспен абоненттерді провайдер қамтамасыз етеді. Бірақ электронды пошта қызметін пайдалану үшін бұл жеткілікті емес. Пошта құтысындағы хабарларды қабылдап алу, хабар дайындау және оны электронды пошта арқылы жөнелту сияқты істерді атқару үшін арнайы бағдарламалар пайдаланылады. Сондай бағдарламаларға Outlook Express, Apple Mail, Netscape Messenger, Windows Live Mail сияқтыларды айтуға болады.

Сайттардағы электронды пошталар

Интернет жүйесінде арнайы веб-сайттар арқылы да электронды пошта құтысына ие болуға болады. Mail.ru. Rambler.ru секілді бірнеше веб-сайттар осылар қатарына жатады. Мұндай веб-сайттарда «пошта құтысын құру» түймесі болып, ол басылса экранда диалог айнасы шығады. Ұсынылған бірнеше сұраққа (фамилияң, атың, пошта адресі, пароль т.б сұрақтарға) жауап беру керек. Сен кіргізген пошта адресі осы веб-сайт орналасқан серверде бар болса, басқа адрес енгізуді ұсынады. Өйткені бір серверде екі бірдей электронды пошта адресі болуы мүмкін емес.

Бұл әдіспен жасалған электронды пошта құтысының негізгі кемшілігі сол, оны белгілі бір уақыт пайдаланбасаң (әдетте 3 ай, бірақ түрлі серверде бұл мерзім өзгеруі мүмкін) ол интернет жүйесінен алып тасталады. Дегенмен оның бірнеше артықшылығы да бар, олар төменде берілген:

1. Интернетке қосылған жеке компьютерің болуы шарт емес.

2. Электронды поштаны әлемнің кез келген жерінде пайдалануың мүмкін.

uMail.uz веб-сайты арқылы электронды пошта ашумен танысамыз. Интерфейстен “Тіркеуден өту” клавиші таңдалып, * белгісі арқылы белгілеген аландарға мәлімет енгізу шарт “Тіркеуден өту” бөлімі ашылады:

“Логин” және “Негізгі пошта құтысы” алаңына пайдаланушы өзі қалаған атты (латын әрпінен басталатын және цифр қатысқан белгілер реттілігін) енгізуі мүмкін. Есінде болсын, екі алаңға енгізілген мәліметтер қайталанбауы шарт. Мәлімет енгізіліп болғаннан кейін және тексеру белгісі арнайы код енгізілгеннен кейін “Тіркеуден өту” клавиші таңдалады. Барша талап uMail.uz пошта серверіне жауап берсе, онда пайдаланушы өз пошта құтысына ие болады. Егер пайдаланушы пошта құтысы тіркеуден өтпесе, оның себебін көрсеткен бет шығады да қайтадан толтыруды сұрайды. Себептер: пайдаланушы таңдаған логин немесе пошта құтысының аты бос болмауы, парольдің қарапайымдылығы, тексеру белгісі алаңына қате белгі енгізілуі мүмкін.

Пайдалы мәлімет

Inbox.uz сайтында тіркеуден өту цифрлары

1. Веб-браузердің адрестер қатарына “inbox.uz” адресі енгізіліп, **Enter** клавиші басылады:

2. Ашылған веб-беттен мына гиперүндеу тандалады.

Перейти на полную версию сайта

3. Ашылған толық көріністегі веб-беттен төмендегі гиперүндеу тандалады:

РЕГИСТРАЦИЯ ПОЛЬЗОВАТЕЛЯ

4. Ашылған тіркеуден өту веб-бетінде (*) белгісі арқылы белгіленген алаңдарға мәліметтер енгізілуі шарт. «Название почтового ящика:» (пошта құтысының аты, яғни логин) алаңына пайдаланушы өзі қалаған ат (кемінде 5 және көбімен 16 белгілі латын әрпі, цифрлар, нүкте, дефис, астына сызу қатысқан белгілер реттілігі) енгізіледі мысалы: informatik_2017 (бұл логинде 15 белгі).

Название почтового ящика:* informatika_2017 inbox.uz ▼

5. «Сосын желаемый пароль:» (ойындағы пароль, яғни құпия сөз) алаңына (кирилл әріптерін қоспастан) пайдаланушы өзі қалаған құпия сөзді енгізіп «Повторите пароль:» алаңында құпия сөзді қайталайды. Мысалы: күш-білімде.

Желаемый пароль:*
Повторите пароль:*

6. «Имя:» и «Фамилия:» алаңына аты-жөні, «День рождения:» алаңына туылған күн жазылады, ал ай тізімнен тандалады, жыл толық жазылады:

Имя:* Абай
Фамилия:* Анаркулов
День рождения:* 11 Март ▼ 1992 День / Месяц / Год полностью.

7. «Ваш пол:» яғни жынысы туралы таңдау нүктелерінен тиістісі тандалады:

Ваш пол:* Мужской Женский

8. Кейінгі кадамда пайдаланушының елі таңдалады және қаласы жазылады:

Ваша страна:*	Узбекистан ▼
Округ, город:*	Ташкент

9. Пайдаланушы есінен шығарған парольді еске түсіру немесе алмастыру үшін «Секретный вопрос:» (құпия сұрақ) қажет, мысалы:

Секретный вопрос:*	қуш неде
Ответ на секретный вопрос:*	білімде

10. Соңғы толтырылуы қажет алаң — бұл суретте автоматты түрде тіркеуден өтуді шектеу үшін көрсетілген белгілерді енгізу алаңы:

Защита от автоматических регистраций:	
Введите число, которое вы видите на картинке:*	9561150

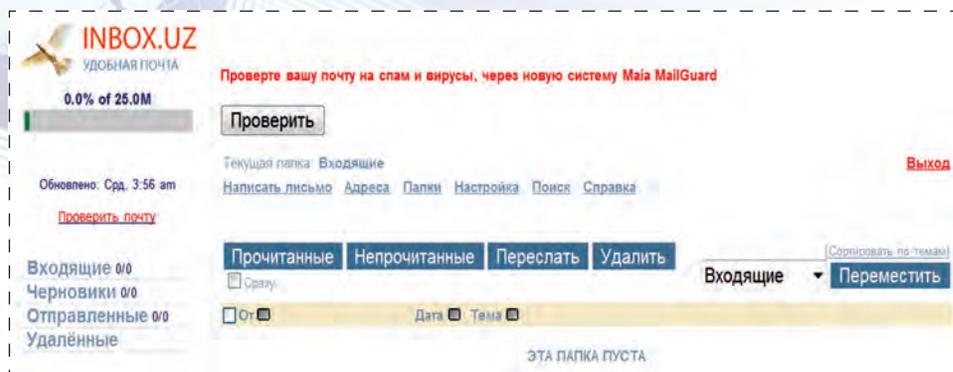
11. Ақырында, электронды пошта құтысын тіркеуден өткізу үшін төмендегі клавиш таңдалады:

Зарегистрировать почтовый ящик

12. Егер бірер кадамда қателік болмаса немесе электронды пошта құтысының аты бос болса, веб-браузер айнасына электронды пошта ашылғаны туралы төмендегі хабар шығады:

	<inbox.uz>
	Поздравляем, Вы успешно зарегистрировались. Для обработки данных необходимо 5 мин.
☐	Остановить выполнение сценариев для данной страницы
	OK

13. “OK” клавиші басылған соң жаңа электронды пошта құтысы ашылады:

1. Электронды поштаның жай поштадан артықшылығы неде?
2. Үйіндегі пошта құтысы мен электронды пошта құтысының қандай айырмашылығы бар?
3. Электронды поштаның жай поштада жоқ қандай мүмкіндігі бар?
4. Электронды пошта құтысына ие болудың қандай мүмкіндіктерін білесің?
5. Электронды пошта қызметін ұсынатын сайттар жайлы айтып бер.

1. Нүктелердің орнына оң жақ бағандағы қажетті сөздерді қойып көшір.

...бағдарлама интерфейсінің көріністі өзгерту, шрифт өлшемі мен хабарларды іріктеу әдісін тандау сияқты амалдарын орындауға можалданған.	Файл менюі
... көмегімен электронды пошта арқылы хабар жіберу, хабарларды қабылдау, бағдарлама параметрлерін өзгерту сияқты амалдар орындалады.	Көрініс менюі
...көмегінде негізінен жаңа хабарларды құрау, алдын құрастырылған хабарды ашу, хабарды басып шығару, бағдарламадан шығу амалдары орындалады.	Сервис менюі

2. Тапсырмаларды орында:
 - а) uMail.uz құрамында өзін үшін электронды пошта аш;
 - ә) Inbox.uz құрамында өзін үшін электронды пошта аш;
 - б) uMail.uz құрамындағы поштаңнан Inbox.uz құрамындағы поштаңа хабар жөнелт;
 - в) поштаңдағы мәліметті оқып, басқа поштаңа қайтарып жібер;
 - г) Достарыңның поштасына “Мектебім”, “Отаным” сияқты атпен хабар жөнелт;